

Filozofijas terapeitiski pedagoģiskā funkcija un audzināšana

Valdis Cers,

Latvijas Nacionālās skolotāju savienības padomes loceklis, Rīgas Tehniskās universitātes Humanitārā institūta praktiskais docents

Koncepcija. Mūsdienu pasaulē cilvēkam kļūst aizvien grūtāk iegūt un saglabāt savu identitāti. Pārāk daudzi cieš no personības attīstības nepietiekamības (infantilitātes), disharmonijas, anahroniskuma un līdzīgām problēmām. Joprojām valda vienkāršots uzskats, ka novērst šīs parādības var ar tradicionāliem līdzekļiem, proti, ar sociālo, pedagoģisko, visbeidzot, psiholoģiski psihiatrisko zināšanu un paņēmieni arsenālu. Labs piemērs šai ziņā ir skolu psihologu prakse pēdējo pārdesmit gadu laikā Latvijas skolās. Neapstrīdot šo speciālistu centienus un kompetenci, ir tomēr jāatzīst, ka viņu darbība ir vērsta pamatos uz procesa sekām, nevis tā cēloņiem. Vēl daudz skumjāka aina un statistika vērojama pusmūža un pēcpusmūža vecuma cilvēku garīgajā aprūpē. Sabiedrības vienaldzība, nevērība, neizpratne un tai sekojošs iejūtības trūkums pret šo cilvēku grupām vairo vispārēju dzīves un sociālo apātiju, kā arī pašnāvību skaita pieaugumu tajās. Bet tieši vecāka gada gājuma cilvēki krāj, uzglabā un dāļā citiem mūsdienās tik deficīto dzīves viedību.

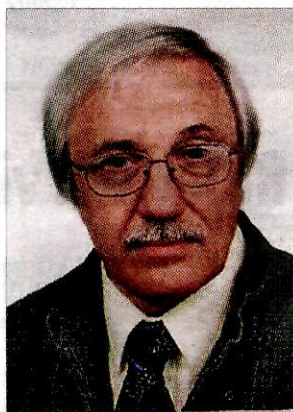
Personības attīstības negatīvo parādību patiesais cēlonis ir, manuprāt, viengabalaina un organiska pasaules uzskata deficīts mūsdienu kultūrā. Skolu praksē tas izpaužas kā anormāls programmu pārsātinājums ar informatīvām zināšanām, kuru nozīme audzēkņu personības veidošanā tuvojas nullei jau sākumskolā. Izglītībā šobrīd visaptveroši tiek ignorēta zināšanu pārmantojamības galvenā filogēnētiskā būtība, respektīvi, skola neveic savu tiešo, ne ar ko citu neaizstājamo personības pašapziņas un patības veidošanas (personifikācijas) uzdevumu un ir devalvējusies līdz informācijas nodošanas un iemaņu apmācības funkcijām. Savukārt, nekultivējot personību izglītības procesā, netiek kopts arī adekvāts pasaules uzskats,

un otrādi. Abi šie procesi – organiska pasaules uzskata kopšana no vienas puses un personības veidošanās no otras – ir viena veseluma divas savstarpēji papildinošas noteiksmes.

Zīmīga mūsdienu kultūras izpausme ir filozofijas lomas katastrofāla mazināšanās, pat neesamība izglītībā un audzināšanā. Jau izsenis ir vispārzināms, ka tieši filozofija sekmē harmoniska pasaules uzskata, attiecīgi arī personības veidošanos un atražošanu. Īpaši jāuzsver, ka filozofija ir cilvēka personifikācijas funkcijas pamatā, kuru tā ir mantojusi no mīta un reliģijas. Vēsturiski atskatoties, ir jāatzīst, ka tieši filozofiskā „reliģiozitāte” ir principiāli sekmējusi cilvēces garīgo un vispārējo progresu. Tagad diemžēl nākas konstatēt, ka dominējošā institucionālizētā (universitāšu, akadēmiju u. tml.) filozofija ir pārvērtusies par manipulējamu (operējamu) zināšanu sfēru, kura nekopj cilvēka personību. Mūsdienās filozofija vairs netiek sludināta, kā tas bija Konfūcija vai Sokrata laikos, bet gan „mācīta”. Zināšanu translācija un retranslācija ir kļuvušas par šīs nodarbes pamatuzdevumu.

Minētajos apstākļos krietni pieaug filozofijas terapeitiski pedagoģiskās funkcijas nozīme. Īpaši tas jūtams jautājumā par mūsdienu zināšanu konsolidāciju vienotā pasaules uzskatā un tā lomas atgūšanu personības veidošanā. Šai sakarā **priekšplānā izvirzās uz vērtībām** (nevis zināšanām) **orientēts pasaules uzskats**, kura ietvaros norit visa zināšanu adopcija cilvēkā. Tas ir jautājums par zināšanu lomu modernā cilvēka identitātes kopšanā un atražošanā. Filozofija gadu tūkstošos ir uzkrājusi visas „receptes”, kas ir nepieciešamas mūsdienu cilvēka garīgai (jēgas, vērtību orientācijas) atveseļošanai, taču šī mērķa īstenošana prasa atšķirīgas, alternatīvas filozofijas pasniegšanas un izvērtēšanas formas.

Terapeitiski pedagoģiskā filozofija piedāvā īpašu metodi, kas balstās galvenokārt uz fenomenoloģijas un eksistenciālisma pieredzi filozofijā un ārpus tās, apzināti un metodiski orientējot to uz vērtību sfēru

Publicitātes foto

(estētika, ētika, reliģija, filozofija) kā sekmīgas personifikācijas pamatu. Terapeitiski pedagoģiskās filozofijas centieni, kas vērsti pret pozitīvistiskās domāšanas dominanti mūsdienu kultūrā, stratēģiski aizstās taktisko „lāpīšanos” ar socioloģijas, pedagoģijas un psiholoģijas instrumentiem personības veidošanā.

Filozofijas terapeitiski pedagoģiskā funkcija paredz dialogu kā universālu saskarsmes pamatformu ne tikai starp meistarību un mācekli, bet, kas jo īpaši svarīgi, starp filozofisko studiju teksta subjektu (autoru) no vienas puses un teksta meditētāju no otras. Teksta fenomenoloģiskās redukcijas procesā notiek atbrīvošanās no tā nozīmju pozitīvistiskās „virskārtas”, kas atver ceļu uz teksta subjekta eksistenciālu redukciju dialogā. Eksistenciāli semantiskais dialogs ir intersubjektīvs un inversīvs fenomēns, kura apgūšanai ir nepieciešami īpaši paņēmieni un iemaņas (to detāliskais aplūkojums un uzskaitē šajā projekta pietiekumā netiks veikta). Turpretī projekta praktiskajā realizācijā īpašo iemaņu un paņēmieni apguve tiks izvirzīta priekšplānā.

Sabiedriskā sūtība. Semināra darbība ir neformāla. Tā dalībnieki iesaistās šai procesā, sirds un profesijas mudināti. Projekta organizētāji un realizētāji savukārt apzinās savu aicinājumu kalpot izvirzītajiem ideāliem un apņemas strikti distancēties no „pasaulīgiem kārdinājumiem”.

Atkarībā no apstākļiem semināra nodarbības notiks vienu līdz divas reizes nedēļā LNSS telpās Rīgā, Sporta ielā 2a.

Pieteikties pie semināra vadītāja: info@lnss.lv (29611699, V. Cers)